

Kapitel 13

POLITISKE TEKSTER

Indhold:

- 1 Vi behøver ikke eksperter...
- 2 Men hvad er en *ekspert*?
- 3 Og hvad med konteksten?
- 4 Den billige kritik
- 5 Generalisering
- 6 Et læserbrev
- 7 Hvordan generaliserer vi?
- 8 Argumentation
- 9 Opsamling

* * *

1 Vi behøver ikke eksperter...

I sin første nytårstale som statsminister sagde Anders Fogh Rasmussen bl.a.:

Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere til at bestemme på vores vegne.

Mange nøjes med at citere “vi behøver ikke eksperter og smagsdommere”. Men det er jo meningsløst. Dels er der i alle ministerierne masser af økonomiske og juridiske eksperter, og hvad skulle ministrene gøre uden dem?

Og dels er smagsdommere vel netop noget som de fleste helst vil være foruden – selvom vi alligevel gerne lytter til folk der ved noget om vin eller kunst eller litteratur. Det er jo fx ikke eleverne der bestemmer hvad der skal læses af dansk litteratur i gymnasiet. (Efterhånden er det vist heller ikke lærerne, men nogle kánon-eksperter.)

Egentlig kan det være svært at skelne mellem en ekspert og en smagsdommer. En smagsdommer jeg godt kan lide, hedder vistnok en ekspert – at kalde nogen en *smagsdommer* er nærmest en ekspressiv talehandling.

Men selvfølgelig har vi brug for eksperter.

DET VIGTIGE ORD er *ikke*. Simpelt nok – det er en benægtelse ... men hvad er det der benægtes?

Ikke er et **fokus-adverbium**, dvs det fokuserer på en bestemt del af sætningen. Så det statsministeren mente, var utvivlsomt: ‘Vi behøver (naturligvis) eksperter og (vi har desværre også) smagsdommere, men *ikke* til at bestemme på vores vegne’.

Som regel er det sidste trykstærke led i sætningen der fokuseres:

Jeg vil ikke lege skjul med dig i dag (dvs ‘jeg vil godt lege skjul med dig, men ikke i dag’)

Jeg vil ikke lege skjul med dig (dvs ‘ikke med dig’)

Jeg vil ikke lege skjul (dvs ‘ikke skjul’)

Jeg vil ikke lege (!)

Undertiden nøjes vi med at sige det sidste led, hvis ellers sammenhængen gør det klart hvad det drejer sig om, som i B-film: *Ikke i aften, skat!* Men der er andre fokus-adverbier, fx *også* og *kun*.

Opgave 1: Prøv hvordan du kan ændre fokus og mening ved at fjerne leddene bagfra i følgende sætninger:

- a Olsen vil kun drikke øl fra Carlsberg om søndagen.
- b Du skal ikke sidde og snakke med sidemanden i timen.
- c Jeg har kun drillet Søren med hans stritører for sjov.
- d Vi skal også spise ærter til bøffen i dag.

* * *

2 Men hvad er en ekspert?

Som vist ovenfor, kan statsministeren umuligt have ment at vi skal afskaffe eksperter (og dermed al højere uddannelse...). Eksperter er ikke til at komme uden om.

Men hvad er egentlig en ekspert? Ordbogen siger enten *sagkyndig* eller *person der har en høj grad af viden inden for et bestemt område, specialist, autoritet*. Det passer vel meget godt med de flestes fornemmelse for ordet.

Og hvem er så eksperterne? En kommentar til talen i Politiken gjorde opmærksom på at der i Folketinget sidder 179 mennesker, som vel i høj grad *bestemmer på vores vegne*. Det er det de sidder der for. Er de ikke en slags *autoriteter*?

Tjah, måske ikke den dag de bliver valgt ind. Men efterhånden som de sætter sig ind i sagerne og bliver ordførere eller ministre for *bestemte områder*, må vi da håbe de tilegner sig *en høj grad af viden*.

Statsministeren kan da ikke have ment at de politikere der træffer beslutninger på vores vegne, ikke må tilegne sig en høj grad af viden før de lovgiver.

SAGEN ER JO NOK at vi har et tvetydigt forhold til eksperter.

På den ene side går jeg selvfølgelig til en ekspert hvis jeg skal opereres for et brækket ben, eller have repareret gearkassen i min bil. (Det er bare med at vælge den rigtige.) Og jeg er helt klar på at jeg gerne ser at en minister har en høj grad af viden på sit område.

På den anden side kender vi alle sammen den personlige situation hvor vi står over for en arrogant bedreviden – en 'selvbestaltet' eller 'såkaldt' ekspert, der ved lige nøjagtigt hvad der skal til. Uanset hvad vi selv måtte mene og ønske.

Det er en tvetydighed vi må leve med. Vi skal bare være opmærksomme på den.

Hvis lægen foreslår at jeg skal have en bestemt medicin, så skal jeg spørge ind til hvad den medicin kan gøre for mig, hvilke bivirkninger den kan have, og hvad der kan ske ved ikke at tage den. Derefter må jeg selv beslutte om jeg vil følge lægens forslag. (Det vil jeg jo nok i de fleste tilfælde.)

Man kan nok sige at statsministeren appellerer til denne sidste brug af eksperter. Med andre ord – vi må forstå statsministerens udtalelse sådan at han opfordrer os til at tage et personligt ansvar (jf også nedenfor i talens afsnit [6]).

Det kan vi dårligt være uenige med ham i. Samtidig må vi forstå at det er en politisk program-udtalelse. Den overordnede talehandling i en nytårstale er en hensigtserklæring – en regulativ talehandling (jf om talehandlinger, kapitel 12, afsnit 6).

At der ind imellem kommer nogle ekspressiver og meget få egentlige informativer, bør ikke overraske.

Opgave 2: Diskuter om man kan have lignende tvetydige forhold til en *autoritet, specialist, lærer, politiker* eller *politibetjent*.

Kan man bruge *såkaldt* eller *selvbestaltet* om dem alle?

* * *

3 Og hvad med konteksten?

Når folk citeres, sker det ofte at de protesterer med ordene: "Det er taget ud af sin sammenhæng." Derfor bør vi se på hvad statsministeren også sagde ved samme lejlighed.

Her kommer citatets nærmeste sammenhæng (hele talen er for lang til at gengive her – jeg fandt den på nettet).

- [1] *Vi er ikke bange for at ryste posen og se, om ikke noget kan gøres bedre og anderledes end i dag.*
 [2] *Vi har ingen ideologiske blokeringer. Vi er ikke bundet af snævre interesser eller hensyn til bestemte grupper.*
 [3] *Vi vil sætte mennesket før systemet. Den enkelte skal have større frihed til at forme sit liv. Vi vil gøre op med stive systemer, umyndiggørelse og ensretning.*
 [4] *Vi tror på, at mennesker er bedst til selv at vælge. Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere til at bestemme på vore vegne.*

Så langt, så godt. Udsagn [1–3] (min nummerering) viser klart at [4] er del af en (regulativ) program-udtalelse – som man kan forvente det af en statsministers første nytårstale: det er tid til forandring.

I FORBIFARTEN kan vi bemærke en lille finesse. *Vi* i [4] optræder på to forskellige måder. Det første *vi* henviser til regeringen (lige som *vi* i [1-3]), det er altså ‘eksklusivt’: det omfatter ikke modtageren.

Det andet *vi* og *vore* i [4] henviser til os alle sammen, altså både statsministeren og hans lyttere. Det kaldes ‘det inklusive vi’ (det er også det jeg mest bruger i denne tekst).

Og så skifter temaet fra det personlige til det statslige:

- [5] *I de senere år er der ved knopskydning skudt et sandt vildnis af statslige råd og nævn og institutioner op over alt. Mange af dem har udviklet sig til statsautoriserede smagsdommere, som fastslår, hvad der er godt og rigtigt på forskellige områder.*
 [6] *Der er tendenser til et eksperttyranni, som risikerer at undertrykke den frie folkelige debat. Befolkningen skal ikke finde sig i løftede pegefingre fra såkaldte eksperter, der mener at vide*

bedst. Eksperter kan være gode nok til at formidle faktisk viden. Men når vi skal træffe personlige valg, er vi alle eksperter.

Her skyder statsministeren på *statslige råd og nævn og institutioner* – de negative ekspressiver er fx *et sandt vildnis* [5] og *-tyranni* [6]. Han kunne lige så godt have sagt ‘jeg kan ikke lide de råd og nævn som den tidligere regering har etableret’.

Men den slags er vel rådgivende, ikke besluttende? Er det ikke dem der skal fortælle hvilken medicin der er til rådighed (og tilrådelig), mens beslutningen er op til politikerne?

Altså må der en modifikation til. Umiddelbart ser det ikke ud til at statsministeren har i sinde at modificere (jf stærke udtryk som *et sandt vildnis* og *over alt*). Men så kommer modifikationen alligevel: *Mange af dem* [5] – altså nok ikke de fleste – og *tendenser til ... som risikerer* [6] – eksperttyranniet er altså ikke et faktum, kun en tendens eller måske blot en risiko.

Men åbenbart en alvorlig risiko, for de kan finde på at *undertrykke den frie folkelige debat* og løfte deres *pegefingre* [6]. Negative ekspressiver igen. Vores opgave bliver så at skelne de *såkaldte eksperter* fra de rigtige.

Heldigvis ser vi også at *eksperter kan være gode nok til at formidle faktisk viden* [6]. Helt tossede er de altså ikke. Det er kun det *personlige valg* vi selv må stå for.

Alligevel kan jeg ikke lade være med at føle en vis usikkerhed. Jeg kan ikke lige komme på noget tilfælde hvor statslige råd og nævn har forsøgt at blande sig i mine *personlige valg*. Det skulle da lige være min selvangivelse...

Og så skifter temaet igen:

- [7] *Regeringen vil fjerne overflødige råd og nævn og institutioner. Det bliver en meget omfattende sanering. Vi vil rydde op i dette mellemlag, som tapper ressourcer og fjerner opmærksomhed fra det væsentlige.*

[8] *Det vil helt sikkert udløse et ramaskrig fra de berørte. Men det mest nødvendige er at sikre penge til sygehusene, de ældre og andre kerneydelser. Så må mindre vigtige formål vige.*

Her viser der sig et spørgsmål om ressourcer. Regeringen vil fjerne det *overflødige* (igen en negativ ekspressiv) som den mener den tidligere regering har indført, og i stedet bruge pengene på *sygehusene, de ældre og andre kerneydelser*.

Det er ærlig snak, omend ikke præcist. Det kan man heller ikke forlange af en programudtalelse i en nytårstale. Detaljerne må han udfylde senere.

Til sidst (i dette uddrag) kommer så bevidstheden om den balancegang der er nødvendig – mellem *fællesskab* og *personlig udfoldelse*:

[9] *Et moderne velfærdssamfund bygger på et rummeligt fællesskab. Et fællesskab, hvor der er plads til personlig udfoldelse.*

[10] *Jeg kan bruge et billede fra naturen. Hvis et træ står indeklemmt i skygge og savner lys, bliver det sært forkrøblet og saftløst. Jo mere plads og lys, træet får, desto flottere og rankere står det, og desto mægtigere folder grene og blade sig ud.*

[11] *Hvis det enkelte menneske står indeklemmt i skygge og savner frihed, udfordringer og ansvar, bliver det mismodigt, viljeløst og initiativfattigt.*

[12] *Jo mere frihed, udfordring og ansvar vi mennesker får, desto mere stoute og selvstændige bliver vi, og desto bedre kan vi udfolde og udnytte vore evner til gavn for hele fællesskabet.*

[13] *Lad os udvikle dette rummelige fællesskab, hvor det enkelte menneske får lov at blomstre.*

Også her viser teksten sin karakter af programudtalelse. Det smukke billede af træet [10] der skal have plads og lys, viser at statsministeren især lægger vægt på den personlige udfoldelse. Her blomstrer de positive ekspressiver.

Men det gælder for dette billede som for alle billedlige sammenligninger, at man ikke må drage sammenligningen for vidt. For hvis mit livstræ skal have mere *plads og lys*, hvem af naboerne er det så der skal indskrænke sig? Hvis jeg folder mine grene og blade mægtigt ud, kan jeg så ikke risikere at komme til at skygge for andre?

Naturen er farlig som billede på samfundsindretningen, for i naturen er det alles kamp mod alle. Sådan er det næppe ment.

* * *

4 Den billige kritik

Man skal være forsigtig med sproglig analyse af politiske tekster. Det kan nemt udvikle sig til en politisk kritik, snarere end en sproglig analyse. (Og lad mig indrømme det: jeg stente ikke på Venstre.)

Problemet for en politiker er balancegangen. På den ene side er der den enkelte vælgers opfattelse af sin egen situation, som spiller en stor rolle på valgdagen.

På den anden side er der de samfundsmæssige hensyn som en politiker er valgt til at tage, og som ikke nødvendigvis falder sammen med den enkeltes ønsker og behov.

Politikere er nødt til at generalisere, både det ene og det andet. Det ene generaliserer statsministeren som *personlig udfoldelse* – selv *det enkelte menneske* er en generalisering: det er vi jo alle sammen.

Det andet generaliseres som *et moderne velfærdssamfund*. Og syntesen af de to er *et rummeligt fællesskab* – rummeligt af hensyn til den enkelte, *fælles* af hensyn til det samfundsmæssige.

Samtidig får man et klart indtryk af hvor han selv står: det er den personlige udfoldelse der trænger til at styrkes. Og det der står i vejen, er ikke nabotræer, men *et vildnis af råd og nævn*.

I den forstand må man sige at det er en vellykket tale. Uanset om man er enig.

Opgave 3: Lad os antage at Du alligevel synes at statsministeren kunne have udtrykt sig anderledes. Hvordan ville du selv have klaret dilemmaet med det personlige og det samfundsmæssige, givet at du mener der gerne må være mere af det personlige?

Opgave 4: Statsministeren er god til at skære sin tekst ud i korte sætninger (punktummer). Det skyldes givetvis at han er bevidst om at det er en tale – selv om den er skrevet først.

Hvordan ville du skrive afsnit [3], [7] og [9] uden punktummer?

Vink: Ord som *sanere* og *rydde op* er synonyme udtryk. Det samme gælder fx ‘du skal have’ ≈ ‘vi vil give dig’. Du kan i din omskrivning ændre formen, indholdet skal bevares.

* * *

5 Generalisering

Generaliseringer er alle vegne – og uundværlige. Alligevel er de ikke alle steder lige vellykkede.

Det begynder tidligt. Når et barn har lært at vores hund hedder *Fido*, så er naboens kat nok også en ‘fido’. Men det går hurtigt over, og barnet lærer at skelne mere fintmærkende.

DER VAR EN GANG en lille dreng hvis far var soldat. Han havde altid uniform på når han kom hjem på orlov, og uniformen var barnets bedste kendetegn på at ‘det er far’.

Så da mor en dag kørte i bussen med drengen, sagde drengen fornøjet “Det er far!” – hver gang der steg en soldat på. Til stor moro for resten af passagererne, men måske mindre for moderen.

Det vi bruger til at generalisere og opdele verden i kategorier med, er som oftest primært de ydre kendetegn. Vi bliver mere

fintmærkende efterhånden, men det der er nemt at se, bliver ved med at spille en stor rolle.

Værre er det at vi ofte er modvillige mod at se de finere nuancer, specielt når det drejer sig om grupper vi ikke kender – og måske slet ikke ønsker at kende.

* * *

6 Et læserbrev

Et læserbrev er som oftest også en slags politisk tekst. I hvert fald når det fremstiller et problem og fremsætter en kritik.

Her kommer et læserbrev, gengivet i sin helhed i to bidder, hvor den overordnede talehandling er ekspressiv, selv om der er nogle informativer undervejs (hvad skribenten har set og oplevet). Og selv om der fornemmes en vis regulativ tendens (‘opfør jer ordentligt!’).

Livet kan være kedeligt

[1] *De keder sig i Kokkedal, Vollsmose og Gellerup. Og det er samfundets skyld.*

[2] *Andengenerationsindvandrere på 14-16 år har sagt det på skærmen i flere omgange og brugt det som undskyldning for al balladen, volden og kriminaliteten i områderne. Visse pædagoger og politikere bakker dem op.*

[3] *Der skal stables fritidstilbud på benene til dem, forklarer de. Hvorfor skal der det? Skal der altid stå på pinde for de unge, der ikke gider rette ind?*

Den første generalisering er dem i *Kokkedal, Vollsmose og Gellerup* [1] – *andengenerationsindvandrere på 14-16 år* [2]. Den er baseret på det skribenten har set *på skærmen*, og måske har hun ret – måske er dem hun har set, virkelig repræsentative, og måske laver de alle *ballade, vold og kriminalitet*, og *gider ikke rette ind*. Måske.

Den anden generalisering er *visse pædagoger og politikere* – den er mere usikker: hvor kommer den fra, og hvem er de?

Den negative holdning er klar. De kræver åbenbart at *der skal stables fritidstilbud på benene*, ja ligefrem at der skal *stås på pinde* for dem [3], og det det kan ikke være noget positivt.

Læg mærke til brugen af passiv. Den giver mulighed for en ‘super-generalisering’ – de der skal stå på pindene, er slet ikke nævnt, så det kan være hvemsomhelst.

Men hvordan står man på pinde?

- [4] *Kald mig bare en sur gammel pensionist på 31 år, men da jeg var 14 år, spillede jeg fodbold med drengene, gik til spejder, fester og hang ud i det kvarter, hvor jeg boede.*
- [5] *Solen skinnede indimellem, men i andre perioder kedede jeg mig ekstremt. Det betød bare ikke, at jeg følte trang til at true og banke nogen, smadre ting omkring mig eller i det hele taget gøre livet surt for andre.*
- [6] *Måske de unge andengenerationsindvandrere skulle lære, at livet kan være kedeligt, men at man i høj grad selv kan vælge at få noget godt ud af det.* [Læserbrev af Tina, Jyllands-Posten, 2004]

Den tredje generalisering går via *en sur gammel pensionist på 31 år*, som engang har været *14 år* [4]. Det er vist de ‘gode, gamle dage’ der her dukker op, dengang da man forstod at kede sig [5-6].

Argumentationen i læserbrevet bygger på modsætningen (som argumentation ofte gør). Men man kan stille spørgsmål ved om modsætningen holder. Den bygger primært på det negative imod det positive, og den modsætning er for nem.

For det var jo ikke bare kedsomhed der herskede i de gode gamle dage. Tina spillede fodbold og gik til spejder og fester [4]. Man må forestille sig at nogen stablede den slags *fritidstilbud* på benene. Hvem sørgede for en fodboldbane, en spejderorganisation og nogle lokaler til festerne? Hvem stod på pinde i de gode gamle dage?

Det pudsige er, at om hundrede år er denne onde tid blevet til de gode, gamle dage.

(Storm-P.)

* * *

7 Hvordan generaliserer vi?

Generaliseringer er som sagt uundværlige, men ikke altid vellykkede. Derfor kan det være af interesse at se på hvordan vi når frem til vores generaliseringer.

Generaliseringer viser sig i de benævnelser vi bruger om de mennesker vi sætter i grupper. Benævnelsen viser hvad der er vores grundlæggende kriterium.

Man kan kalde folk jyder eller københavnere eller molboer. Eller dem i *Kokkedal, Vollsmose og Gellerup*. Eller amerikanere eller kinesere. Man kan altså benævne dem ved en **stedsangivelse**.

Man kan også betegne dem efter deres **etniske tilhørsforhold**, fx afro-amerikanere (politisk ukorrekt: 'negre') eller indfødte. Eller *andengenerationsindvandrere*.

Og man kan betegne dem efter deres **funktion**, fx *visse politikere og pædagoger*. Eller *eksperter* (så er det bare med at blive klar over hvilken funktion eksperten har).

Desuden kan man bruge rent **ydre kendetegn**, som hudfarve (de sorte, de gule og de rødhårede) eller ansigtsform (de skævojede).

Endelig kan man lave en ‘super-generalisering’ ved helt at udelade benævnelsen og bruge passiv: ‘der skal stås på pinde’ (af hvem?), eller ved at gøre det helt upersonligt: ‘der eksisterer en krævementalitet’ (hos hvem?).

PROBLEMET OPSTÅR når benævnelser får en vis ladning, dvs når de holder op med at være rent informative og bliver ekspressive. *Andengenerationsindvandrere* er i sig selv en neutral betegnelse, men når de forbindes med *vold og kriminalitet*, så er det ikke nogen rar betegnelse at få hæftet på sig.

Og hvis jeg afslører at jeg er molbo, så griner folk lidt. Men jeg er jo også bare mig selv (og lad mig skynde mig at tilføje at jeg ikke er født molbo...). Til gengæld er jeg da helt klar på at københavnere er arrogante (min moster er den undtagelse der bekræfter reglen!).

Generalisering kan være farlig – det er kun en *første* forståelse. En hurtig beskrivelse. Og det er aldrig hele historien. Især ikke når der er tale om generaliserede og værdiladede (ekspressive) benævnelser.

Opgave 5: Det er her vi kan bruge *men-testen*. Den bruges til at finde ud af om ordene er værdiladede. Den lyder: *Han er indvandrer, men han er (ellers) ok.*

Det afgørende ord er *men* – det antyder en modsætning mellem *indvandrer* og *ok*, dvs en *indvandrer* er altså almindeligvis ikke ok, hvis sætningen skal give mening.

Sammenlign: *Han er dansker, men han er ok.* Hvordan lyder det? Og hvad siger det om den der siger det? Hvad med:

Han kræver at vi skal stå på pinde for ham, men han er ellers ok.

Han kræver fritidstilbud, men han er ellers fornuftig.

Han er lærer, men han er god nok.

– *De er simpelthen en ganske almindelig svindler.*

– *Almindelig? – vil De fornærme mig?* (Storm-P.)

* * *

8 Argumentation

Når nogen udtrykker en holdning – enten om hvad der er godt eller dårligt, eller hvad der bør ændres – så forventer vi en argumentation: en forklaring af hvorfor noget er dårligt, og noget andet er bedre.

En argumentation er som oftest en appel til en ide vi kan være enige om. Det gælder fx argumentet for at indføre aktivering af de arbejdsløse – det skal skaffe de arbejdsløse et job.

Vi kan være enige om at det er bedre at have et job end at være arbejdsløs. Altså er aktivering godt (hvis det virker – det er anden sag, som tiden må vise).

Et argument for en regulativ talehandling (fx et forslag) kaldes et **motiv** – det angiver som regel et **formål**. Det gælder hvadenten det er et lovforslag eller et forslag om at spise til middag uden at se fjernsyn samtidig.

Men argumentation kan også være ‘selv-bærende’, dvs når man fremstiller sin egen ide i positive vendinger og modpartens i negative vendinger. Man kan også kalde det ‘strategisk sprogbrug’.

Det er det der sker i læserbrevet: andengenerations-indvandrerne kræver at nogen skal *stable fritidstilbud på benene*, og *der skal stå på pinde for dem*, mens skribenten viste selvstændigt initiativ ved at *gå til spejder* [4] og *selv...vælge* [6]. Så er det let at vælge hvem man holder med – lidt for let.

MAN MÅ INDRØMME at statsministeren viser tendenser i samme retning. Det han vil fjerne, er fx et sandt vildnis [5], tyranni [6] og det overflødige [7]. Altså negative ekspressive talehandlinger.

Og det han ønsker, er fx at gøre tingene bedre [1], og at gøre op med stive systemer, umyndiggørelse og ensretning [3].

Men vi behøver ingen motiver for at fjerne det der er overflødigt og umyndiggørende. Hvem ønsker at holde på det overflødige? I den forstand er argumentet selv-bærende.

Alligevel kan vi se nogle motiver for statsministerens program. For det første er der et formål med at skære ned på råd og nævn, nemlig at sikre flere ressourcer til kerneydelserne [8]. Man kan diskutere om det er det bedste middel til at nå det mål – det kan man altid.

For det andet er det ikke helt selv-bærende at gå ind for fx et moderne velfærdssamfund og et rummeligt fællesskab [9].

Godt nok har vi i Danmark opnået en 'konsensus-politik', dvs en høj grad af enighed om de politiske mål, således at vi ikke forventer at vores politikere vil afskaffe velfærd og fællesskab.

Men det er ikke tomt at få denne konsensus bekræftet af en ny regering. For enighed er ikke selvfølge i en verden med mange forskelle og nuancer i opfattelsen af det bedst mulige samfund.

Opgave 6: Argumentation understøttes ofte af konjunktioner (bindeord). Hvilke konjunktioner kunne du tænke dig at indsætte i følgende (prøv at finde flere muligheder):

- a *De unge indvandrere skal lære at kede sig ___ det gjorde jeg.*
b *___ nogle råd og nævn er overflødige, skal de fjernes.*
c *___ vi vil have råd til velfærd, må vi fjerne nogle råd og nævn.*

I øvrigt skal vi være opmærksomme på at argumentation for informative talehandlinger følger andre regler. Hvis jeg siger at Jensen er hjemme, så kan jeg underbygge det ved at henvise til at jeg har set hans bil uden for hans hus. Altså ikke et motiv, men en underbyggelse. Det må vi komme tilbage til.

* * *

9 Opsamling

Det er vigtigt at se politiske (og andre) udtalelser i deres **kontekst** (sammenhæng). Hvis vi citerer *Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere*, bliver udsagnet meningsløst. Meningsfuldt bliver det først når vi ser at ikke fokuserer på til at bestemme på vores vegne.

Desuden må vi se på **den betydning der lægges i ordene**. Eksperter er et nødvendigt led i samfundet, men de kan undertiden virke overvældende.

Også **den større kontekst** har betydning. En nytårstale er en progam-udtalelse, og i en sådan må vi forvente en række ekspressive og regulative udsagn.

Samtidig må vi være på vagt over for **generaliseringer**. Vi kan ikke undvære dem, men de er aldrig hele sandheden. De er ofte baseret på overfladiske indtryk, som geografi eller ydre kendetegn.

Og selv om et individ er medlem af en gruppe, er det helt sikkert at han eller hun ikke kun har de egenskaber vi tillægger gruppen – og måske heller ikke dem alle.

Af politiske tekster har vi lov at forvente en **argumentation**. Regulative talehandlinger skal have motiver, dvs formål der går ud over det der ønskes. Hvis en skribent ikke kan anføre andre grunde til sit forslag end at det er 'godt', bliver argumentet selv-bærende.

Argumentation i informative tekster er anderledes. Det må vi komme tilbage til.